

van velerlei copieën uit alle tijden. Toch schijnt zij niet het middelpunt dezer „industrie” te zijn geweest; immers de meest gecopieerde werken zijn daar nooit geweest. Plaatselijke kunstenaars moeten hen ter plaatse hebben nagebootst ofwel beeldhouwers werden — naar voorbeeld van Attalos — her en der uitgezonden. Van de copiïsten, die ons met name zijn bekend, zijn velen Atheners; er zijn ook verdere aanwijzingen, dat Athene in dezen een belangrijk centrum is geweest. Vandaar was waarschijnlijk het schip onderweg, dat \pm 100 v. C. bij Mahdia schipbreuk leed; een deel der lading is gevonden, dat wel zgn. Nieuw-Attische, op oudere werken geïnspireerde sculpturen bevatte, maar geen eigenlijke copieën. Dit was wel het geval in een dergelijk schip, dat omstreeks 50 v. C. bij Antikythera is vergaan.

In het begin had men zeker wel de bedoeling getrouwe reproducties te geven, pas langzamerhand gaat men zich verlustigen in vrijere variaties. De prachtige verzameling van Juba II, koning van Numidië (25 v. C.—23 n. C.), die in Algerië, te Cherchell, het oude Cæsarea, te voorschijn is gekomen, bevat beiderlei. Zoo ook de rijke collectie van den kunstzinnigen keizer Hadrianus (117—138 n. C.) in zijn villa te Tivoli. In diens tijd was in het Klein-Aziatische Aphrodisias een beroemde copiïsten-groep gevestigd, waarvan ons werken bekend zijn. Tot in het midden der 3de eeuw werd met onverflauwden ijver gecopieerd en gevarieerd; de groote verandering in stijl en smaak, waarbij men zich geheel van de klassieke kunst afwendde, maakte aan deze werkzaamheid een einde.

In de lange rij van copieën, van 150 v. C. tot 250 n. C. ontstaan, is heel wat kwaliteitsverschil te zien. Naast het vele bestelwerk in den slechtsten zin des woords zijn ook verscheidene verdienstelijke, eenige prachtige stukken. Heftig omstreden is zelfs een beroemd beeld als de Hermes van Olympia, dat steeds gold als eigenhandig werk van den grooten Praxiteles, maar nu voor een copie gehouden wordt. Omtrent de echtheid van eenige bronzen beelden bestaat evenmin zekerheid. Maar ook de matige copieën zijn voor de studie der antieke kunst ontegenzeggelijk van groot belang; zij zijn een welkome aanvulling voor die perioden, waarvan weinig origineelen zijn bewaard; van het geheel verdwenen oeuvre veler beroemde meesters geven zij althans eenig denkbeeld; voor de kennis der ontwikkeling van 't Romeinsche kunstgevoel zijn keuze, opvatting en bewerking leerzaam en interessant. Den vakman kunnen zij ook de schoonheid van het oorspronkelijk werk onthullen, voor den leek werken zij slechts verwarrend en afstootend. Hij vermijde hen, als hij zich van de macht der Grieksche kunst bewust wil worden en haar schoonheid wil genieten!

Vele van deze copieën, ja juist de meest gave en volledige, die daarom ook het sterkst